

AgnEf

ARBETSGRUPPEN FÖR UTREDNING AV MS ESTONIAS FÖRLISNING

Postadress: Odd Fellowvägen 29, 127 32 Skärholmen, Tel/Fax 08-23 18 05, E-post: agnef@hotmail.com
Postgiro: 27 70 11-3 * Organisationsnr 802407-9520

2002-02-18

Överåklagaren
Box 70296
107 22 Stockholm

Begäran om överprövning

Bakgrund

1. AgnEf gjorde 1999-09-11 en anmälan (K232565-99, 109A99014195) avseende misstänkt urkundsförfalskning.
2. Ärendet har sedermera handlagts av bitr. chefsåklagare Kerstin Skarp (ärende nummer 109-1214-99) där beslut tagits 2001-09-07 "Förundersökning skall inte inledas". Angiven motivering "Det finns inte anledning att anta att brott som hör under allmänt åtal har förövats".
3. AgnEf begärde 2001-11-19 överprövning rörande beslutet 2001-09-07 med hänvisning till ett sakkunnigutlåtande från SKL (d.nr 2958-00) daterat 2000-05-29.
4. AgnEf's begäran handlades inledningsvis av kansliåklagare Leif Appelgren som 2002-01-22 enligt överenskommelse med chefsåklagare Tomas Lindstrand överlämnade ärendet (d.nr 100 2001/1412) till honom för handläggning.
5. Chefsåklagare Tomas Lindstrand har i beslut 2002-01-25 (d.nr. C9-2-1214-99) meddelat "Efter att ha tagit del av ovan nämnda handlingar beslutar jag att förundersökning inte ska inledas eftersom det saknas anledning anta att brott begåtts".

Mot bakgrund av ovanstående historik samt med hänvisning till nedan angivna framställan begäres överprövning av chefsåklagare Lindstrands beslut.

I ärendet har angivits en undersökning och sakkunnigutlåtande av Statens Kriminaltekniska Laboratorium. SKL har enligt utlåtandet konstaterat följande faktiska omständighet, SKL's sammanfattning:

"Handling 7 synes inte vara en direktkopia av handlingarna 4/5 eller 6 utan rimligtvis finns det eller har det funnits mellankopior och att faxoriginalet till handling 7 kan vara reproducerad från en sådan och på mellankopiorna kan kompletteringar gjorts eller delar tagits bort."

Handlingen 7 avser den av internationella haverikommissionen JAIC tryckta kopian av det hamnstatsprotokoll som i JAICs slutrapport kapitel 5.2 återopas som bevis för att fartyget Estonia var sjövärdigt då fartyget för sista gången lämnade Tallinn. Handlingarna 4 och 5 är

originalhandlingar av hamnstatsprotokollet inlämnade till Statens Haverikommission av överinspektör Åke Sjöblom. Handling 6 är en kopia av den estniska överinspektören Arne Valgmas motsvarande protokoll, där Valgma även vidimerat sin namnteckning då han överlämnade handlingen till den estniska polisen.

JAIC anger att fartygskontrollen utfördes i enlighet med föreskrifterna i Paris Memorandum of Understanding (Paris MOU) samt att dokumentation skedde i ett standardprotokoll som var upprättat i den i Paris MOU föreskrivna formen. Hänvisning sker till en kopia av det protokollet som ingick i supplementet till slutrapporten.

Det anges vidare i JAIC slutrapport kapitel 5.2 att de två erfarna svenska sjöfartsinspektörerna utförde en grundlig inspektion av Estonia, att de förhörts av kommissionen (JAIC), samt att inspektörerna inte fann några brister som skulle föranlett att fartyget kvarhållits eller ha medfört någon annan allvarlig anmärkning.

Av den i supplementet tryckta handlingen som uppges vara en kopia av hamnstatskontrollprotokollet kan ej konstateras omfattningen av de allvarliga brister som dock noterades, ej heller kan det konstateras vem som ansvarat för hamnstatskontrollen, och inte heller vilka följder noterade brister skulle föranleda. Orsaken är att all sådan text, som också SKL i sitt sakkunnigutlåtande påvisar, har tagits bort, varvid den juridiska spårbarheten omöjliggjorts.

Originalprotokollen har inlämnats till svenska Statens Haverikommission av den överinspektör som ledde hamnstatskontrollen i Tallinn den 27 september 1994. Detta skedde 1994-11-02 och diariefördes hos SHK under A 46 b samt A 46 c.

Av det inlämnade originalprotokollet, som på flertalet punkter ej överensstämmer med den tryckta "kopian" i slutrapporten, kan konstateras att det är utfört på svensk myndighets originalblankett för hamnstatskontroll. Det kan konstateras att referenser till felen angivits, vilka innebär att fartyget ej var sjövärdigt så som angivits av JAIC då fartyget lämnade Tallinn.

I ansvarsfrågan rörande rederiets, Sjöfartsverkets med fleras ansvar för minst 852 människors död, måste betonas att detta hamnstatsprotokoll är en central handling av avgörande betydelse.

SKL's sakkunnigutlåtande konstaterar att i det i supplementet tryckta protokollet "kan kompletteringar gjorts eller delar tagits bort".

Det råder alltså inget tvivel om att den i JAICs slutrapport tryckta "protokollskopian" ej överensstämmer med det av överinspektör Åke Sjöblom till svensk myndighet SHK inlämnade originalet, samt att delar (text och logotyp mm) tagits bort varvid urkunden förändrats på ett sådant avgörande sätt att handlingens juridiska betydelse förlorats.

När delar "tagits bort" och andra kompletteringar gjorts i en handling som är central för ansvarsfrågan i den största civila fartygskatastrofen i svensk historia, måste anses att misstanke om brott föreligger, varvid förundersökning skall inledas.

Svensk myndighetsperson, generaldirektör Ann-Louise Eksborg har, för svenskt vidkommande såsom ansvarig för den svenska delen i den internationella haverikommissionen och representerande Statens Haverikommission i JAIC, skrivit under slutrapporten och därmed för svensk myndighet bekräftat JAIC's slutsatser såsom riktiga. Eftersom samma svenska myndighet mottagit, diariefört, och dessutom vid samma tillfälle 1994-11-02 förhört överinspektör Åke Sjöblom, kan det inte råda några tvivel om att myndigheten känt till de faktiska omständigheter som tydliggörs av originalhandlingarna, nämligen att fartyget ej var sjövärdigt då det lämnade Tallinn.

Ann-Louise Eksborg har dessutom i efterhand medgivit att fartyget Estonia ej var sjövärdigt då det lämnade Tallinn, något som ytterligare styrker misstanken om brott fullbordat med tryckning

och offentliggörande av JAIC's slutrapport. "Estonia var givetvis inte tekniskt sjövärdig" sade generaldirektör Ann-Louise Eksborg till SVT Aktuellt 98-11-18. Mot denna bakgrund måste prövas om Ann-Louise Eksborg begått tjänstefel och av oaktsamhet eller uppsåtliga åsidosatt vad som gällt för uppgiften vid undertecknandet av JAIC's slutrapport.

Följande omständigheter kan anges som grund för misstanke om brott.

I det i JAIC's slutrapport tryckta protokollet har följande texter tagits bort:

- A1. Svenska Sjöfartsverkets logotyp i övre vänstra hörnet.
- A2. Tryckortshänvisningen med blankettnummer utmed vänstra sidan.
- A3. Referenser i fotnot vilka är nödvändiga för att kunna konstatera konsekvens av hittade fel.
- A4. Namn på den svenska myndighet som utfört kontrollen (överstruket).

I det i JAIC's slutrapport tryckta protokollet har följande texter ersatts av annan text:

- B1. Titel på auktoriserad inspektör (raderad och ändrad).
- B2. Signatur (raderad och ändrad urkund).

I det i JAIC's slutrapport tryckta protokollet saknas följande texter som finns på originalet:

- C1. Samtliga hänvisningar till internationella lagar och konventioner i spalt "Convention references".

AgnEf hemställer att förundersökning inleds då det finns anledning att misstänka att svensk myndighet och svensk ämbetsman medverkat till att brott begåtts alternativt själv begått brottslig handling.

Följande lagrum åberopas.

BrB 14. 9§. Åberopande av falsk urkund som innebär fara i bevishänseende (skuldfråga). Har brott fullbordats då en falsk handling tryckts i slutrapport (supplement). Då sådant åberopande inneburit fara i bevishänseende genom brukandet av det förfalskade innebär det enligt lag att den som brukat det förfalskade skall dömas såsom han själv utfört förfalskningen.

BrB 14. 1§. Framställan av falsk urkund som innebär fara i bevishänseende (skuldfråga) - urkundsförfalskning, samt enligt BrB 14. 3§. Om brottet är att anse som grovt då det omfattar myndighets arkivhandling av vikt, dvs. en urkund som är särskilt betydelsefull.

BrB 15. 10§. Det har av myndigheterna gjorts invändning mot misstankarna om förfalskat hamnstatsprotokoll enligt detta ärende med motiveringen att handlingarna som tryckts i supplementet och tillika åberopats som bevis för att fartyget var sjövärdigt vid avresan från Tallinn, endast skulle vara protokoll som upprättats vid en övning ombord. Om en överprövning i detta ärende ansluter sig till en sådan uppfattning måste jämväl prövas om ansvariga myndighetspersoner gjort sig skyldiga till brott då de lämnat osann försäkran om fartygets sjövärdighet vilket inneburit fara i bevishänseende.

Denna begäran om överprövning kompletteras med anmälan om misstänkt brott enligt följande.

Har myndighet eller myndighetsperson underlåtit att avvärja rättsfel då det blev känt att en förfalskad handling låg till grund för åberopandet att fartyget var sjövärdigt vid sista avresan från Tallinn.

Lagrum BrB 15. 9§.

samt;

Har myndighet eller myndighetsperson genom undertecknande av skriftlig utsaga (JAIC slutrapport) lämnat osann försäkran då åtgärden innebär fara i bevishänseende.
Lagrum BrB 15. 10§.

samt;

Har Ann-Louise Eksborg begått tjänstefel genom att av oaktsamhet eller uppsåtligen åsidosatt vad som gällt för uppgiften vid undertecknandet av JAIC's slutrapport.
Lagrum BrB 20. 1§.

AgnEf - Arbetsgruppen för utredning av M/S Estonias förlisning

Bertil Calamnius
ordförande